

3. Корженко К. А. Специфіка економічних відносин на ринку освітніх послуг [Текст] / К. А. Корженко // Вісн. Міжнар. Слов'ян. ун-ту. Сер. Екон. науки. – 2005. – № 1–2. – С. 66–68.
4. Новітні тенденції розвитку вищої освіти та освіти протягом життя: перспективи для України. Аналітична записка [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/15122016-787ee.pdf>.
5. Андрейців І. Що таке дуальна освіта і навіщо вона українцям [Електронний ресурс] / І. Андрейців. – Режим доступу : <http://life.pravda.com.ua/society/>.
6. Гриневич Л. Дуальна освіта стане мостом між ринком праці та українською освітою [Електронний ресурс] / Л. Гриневич. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2017/02/15/>.
7. Свистун-Золотаренко Л.О. Статистичний аналіз ринку послуг вищої освіти в Україні [Електронний ресурс] / Л.О. Свистун-Золотаренко. – Режим доступу : <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/1383/1.pdf>.

МАКСИМЧУК В.О.

СУЧАСНА ТЕРИТОРІАЛЬНА СТРУКТУРА ТА СИРОВИННА БАЗА ОЛІЙНО-ЖИРОВОГО КОМПЛЕКСУ

Під сучасною структурою олійно-жирової промисловості слід розуміти територіальне розміщення олійно-жирових заводів (комбінатів) по економічних районах (областях) в нинішній час та їх взаємозв'язок.

До складу підприємств олійно-жирової промисловості входять олійножирові комбінати, жирокмбінати, олійноекстракційні, олійнопресові, маргаринові та миловарні заводи. Незалежно від того, чи входять підприємства до складу комбінатів, чи є спеціалізованими, планово-обліковими одиницями, в основному виробництві є олійнодобувні, рафінаційні, гідрогенізаційні, маргаринові підрозділи (заводи, цехи, відділки), підрозділи (цехи) з виробництва мила і мийних засобів, дистильованого гліцерину, оліфи, майонезу та інших.

Олійно-переробний підкомплекс України займає одне з провідних місць у формуванні внутрішнього ринку продовольства та структурі валютних надходжень. При зростанні суми збитків по сільському господарству в цілому з 1,4 у 2000 р. до 3,8 млрд. грн. у 2014 р. від реалізації насіння соняшнику сільськогосподарські виробники отримали відповідно 163 млн. Грн. та 94,3 млн. грн. прибутку [4].

В Україні діють 16 великих олійно-екстракційних заводів, які виробляють до 80% олії в Україні, інші 20% олії продукують 230 невеликих олійниць. Отже, сучасну територіальну структуру олійно-жирової промисловості України формують провідні заводи та комбінати,

які спеціалізуються на переробці олійно-жирових культур (соняшнику, ріпаку, сої) та виробництві олійно-жирової продукції. Структурними елементами територіальної організації олійно-жирової промисловості виступають: Дніпропетровський олійно-жировий завод (ТМ "Олейна"), Волчанський олійно-жировий завод, Запорізький олійно-жировий завод, Пологівський завод, Одеський завод, Вінницький завод, Полтавський олійно-жировий завод (ТМ "Щедрий дар"), Приколотиянський олійно-жировий завод, Кіровоградський, Слов'янський олійно-жировий завод, Каховський олійно-жировий завод (Херсонська область, ТМ "Чумак"). Для економічно ефективного функціонування провідних олійно-жирових заводів (комбінатів) потрібно, щоб відсоток використання виробничих потужностей був максимально високим та наближався до 60 – 80% [2].

Україна — світовий лідер із торгівлі соняшnikовою олією та виробляє 56% світового виробництва. Соняшник являється основною олійною культурою, незважаючи на те, що в результаті швидкого нарощування виробництва сої і ріпаку.

Виробництво олійних культур в Україні представлено переважно такими культурами як соняшник, ріпак і соя. За період з 1990 до 2013 р. посівні площі олійних культур в Україні поступово збільшуються, при цьому посівні площі під соняшником збільшилися втричі – з 1636 тис. га у 1990 р. до 5051 тис. га у 2013 р. Водночас посівні площі ріпаку і сої збільшилися більш ніж у 10 разів – з 90 тис. га до 1017 тис. га і з 93 тис. га до 1370 тис. га відповідно [1] (рис. 1). Зі збільшенням посівних площ прямо пов'язане зростання валових зборів олійних культур, що пояснюється економічним інтересом виробників сільськогосподарської продукції до даних олійних культур, які є прибутковими.

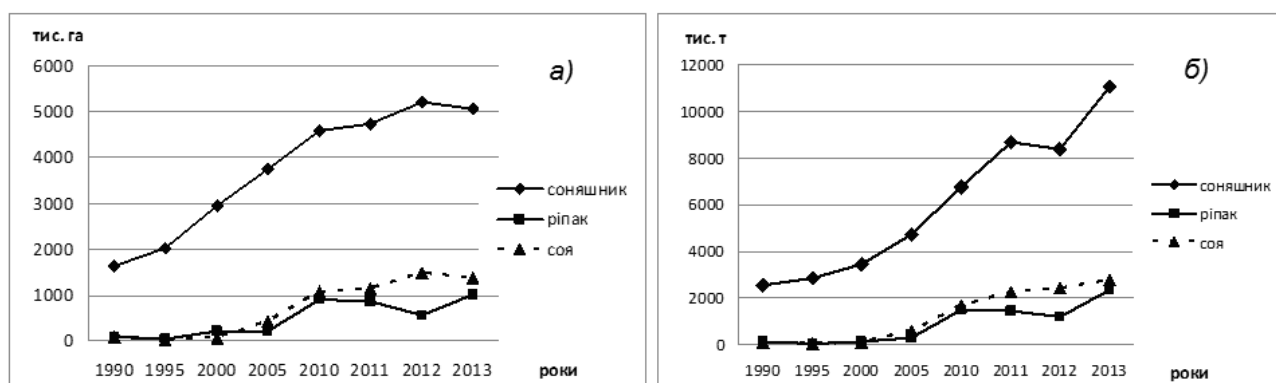

Рис. 1. Посівні площі (а) та валові збори (б) олійних культур в Україні [1]

Стимулом для зростання валового збору насіння соняшнику являється його висока ліквідність (великий попит як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках) і сама висока серед зернових технічних культур рентабельність. Впродовж останніх років ціна соняшника значно зросла, а експортна ціна на 1 т олії збільшилась на в півтора рази. Все вищесказане свідчить про привабливість соняшнику для виробників. Його висівають навіть у таких районах, де він раніше не культивувався, наприклад, на Поліссі, що демонструє рис. 2

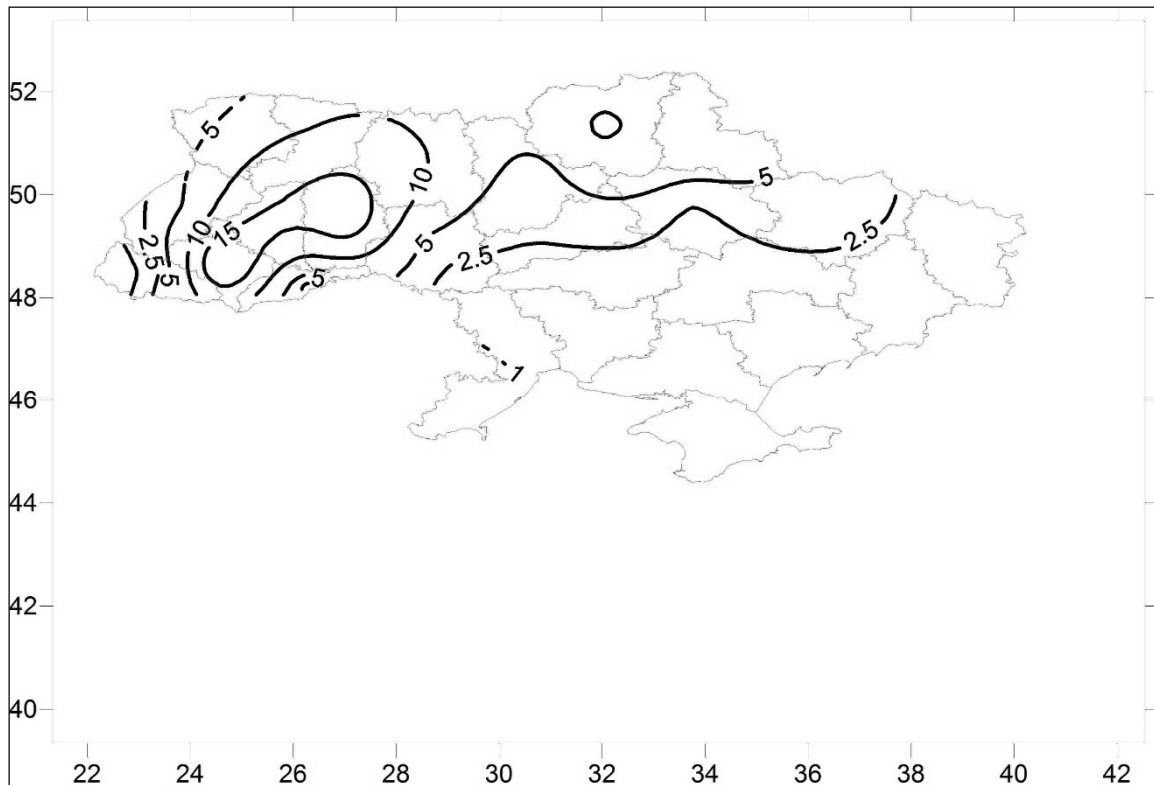

Рис. 2 Збільшення обсягів виробництва соняшника, разів

Як бачимо, найбільші абсолютні прирости виробництва соняшника продемонстрували Західні та Північні регіони України. Якщо за період з 2005 по 2012 роки загальнодержавне збільшення склало 2,5 рази, то Лісостепова зона збільшила виробництво в 5 і більше разів, а Хмельницька і тернопільська області – більш ніж в 15 разів.. Ефективність вирощування соняшника обумовила його стрімкий біг на північ країни.

Що до виробництва соняшнику, то найбільше його виробляється в Степу, а найменше на Поліссі. В той же час сама низька урожайність в Степу, а сама висока - в Лісостепу, де наряду з Поліссям урожайність не тільки висока, але й має тенденцію до зростання. В цілому по Україні урожайність соняшнику залишаються низькою і в півтора рази поступається країнам Європейського Союзу. За оцінкою фахівців, причинами низької урожайності соняшнику, серед інших, є

розбалансування наукового обґрунтованих сівозмін (замість 7 років - найкращий варіант - вирощування відновлюють на одному полі через 2-3 роки). Проте, використовуючи сприятливу ринкову ситуацію, виробники нарощують потенціал виробництва та переробки соняшнику і, в значній мірі, шляхом розширення посівних площ. Так, в середньому за рік в 2010-2012 рр. площі до збирання соняшнику по Україні склали (тис. га): 4775 (коефіцієнт перевищення норми - 2,35), в т.ч. Степ - 3472 (2,34); Лісостеп - 1184 (2,19) і Полісся - 119 (9,92). В значній мірі приріст валового збору насіння досягається саме за рахунок збільшення посівних площ [2]. Так, збільшення валового збору соняшнику по Україні в 2012 р. в порівнянні з 2010 р. в 1615 тис. т було забезпечено на 832 тис. т. або 51,5% приросту саме за рахунок збільшення площ (табл. 1)

Таблиця 1

Виробництво основних олійних культур в розрізі природно - кліматичних зон України за 2010-2015 рр. (за даними [3])

Природні кліматичні зони	Показники	2010 р.	2012 р.	2015 р.
Степ	Валовий збір тис.т.	4613	5850	5308
	Зібрана площа, тис.га	3285	3417	3712
	Урожайність ц.га.	14,1	17,1	14,3
Лісостеп	Валовий збір тис.т.	2061	2597	2764
	Зібрана площа, тис.га	1175	1173	1205
	Урожайність ц.га.	17,5	22,1	22,9
Полісся	Валовий збір тис.т.	98	224	319
	Зібрана площа, тис.га	66	126	165
	Урожайність ц.га.	14,8	17,8	19,3
В цілому по Україні	Валовий збір тис.т.	6772	8671	8387
	Зібрана площа, тис.га	4526	4717	5082
	Урожайність ц.га.	15,0	18,4	16,5

Концепція розвитку олійно-жирового комплексу України передбачає розміщення посівів олійних культур у регіонах із найбільш сприятливими умовами для їх вирощування. В територіальному аспекті в Україні чітко простежується залежність виробництва та урожайності соняшнику від природних умов – ці економічні показники мали найбільші значення в рівнинних областях, що розташовані на межі лісостепової та степової зон, тобто регіонах з більш посушливим та теплим кліматом. Водночас найменші показники виробництва та урожайності соняшнику

простежуються у західних областях України, які мають нижчі середні температури та вищу вологість повітря і ґрунту влітку [1].

Олійні культури користуються стабільним попитом на світовому ринку, тому існуючий попит і надалі стимулюватиме збільшення обсягів виробництва продукції. Саме тому олійно-жировий комплекс України нині має стратегічно важливе значення, виступаючи одним з амортизаторів економічного спаду в державі та джерелом надходження валютних ресурсів.

Водночас з метою більш раціонального використання земельних угідь доцільно поступово скорочувати посівні площі під олійними культурами, одночасно підвищуючи їх урожайність шляхом вирощування більш продуктивних сортів культур з дотриманням правил агротехнології.

Список літератури:

1. Добровольська Н.В. Структура та територіальні особливості вирощування олійних культур в Україні / Н.В. Добровольська, Ю.І. Кандиба // Регіональні проблеми України: Географічний аналіз та пошук шляхів вирішення. Зб. наукових праць за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної конференції (8-9 жовтня 2015 р., Херсон) / (За ред. І.О. Пилипенка, Д.С. Мальчикової). – Херсон: ПП Вишемирський, 2015. – С.153 – 157.
2. Кириченко В.В. Виробництво соняшнику в Україні: стан і перспективи / В.В. Кириченко, В.П. Коломацька, К.М. Макляк, В.І. Сивенко // Вісник ЦНЗ АПВ Харківської області. – Х., 2010. – Вип. 7. – С. 281-287.
3. Сільське господарство України. Статистичний збірник. 2015 р. // За редакцією Н.С. Власенко. – К. 2016, – 400 с.
4. Чехова І.В. Основні тенденції розвитку ринку олійних культур в Україні / І.В. Чехова, С.А. Чехов // Продуктивність агропромислового виробництва. економічні науки. – 2014. – Вип. 25. – С. 71-78.

МАШКОВА О.В., БАГНЮК О.В.

ІСТОРІЯ ПРОВЕДЕННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ СВІТУ ТА УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Туристичні презентаційні заходи завжди були важливою складовою економічного, соціального та культурного життя. Історія проведення ТПЗ є досить нерівномірною, через вагомий вплив на їх розвиток історичних та економічних подій (війни, економічні кризи і т.д.). Протягом своєї історії, ТПЗ урізноманітнювались, розширювалась тематика, форма організації, створювались організації, які розробляли, проводили, нагороджували, контролювати та регулювали заходи. Проте, у науковій літературі не систематизовано історію